

TEMAT : Pierwsza pomoc w zranieniach, skaleczeniach i ranach

Przeczytaj cały konspekt.

1. Pojęcie rany i ich rodzaje.

RANA – przerwanie ciągłości skóry lub błony śluzowej, któremu towarzyszy ból, krwawienie, obrzęk i czasami zakażeniami. Powstają w wyniku działania czynnika: mechanicznego, termicznego, chemicznego.

Rodzaje ran powstałych w wyniku działania czynnika mechanicznego : cięte, klute, szarpane, tłuczone , miażdżone, kąsane, postrzałowe, po ukąszeniu, po użądleniu.

TABELKA

*materiał dodatkowy (dla zainteresowanych)

RODZAJ RANY	CHARAKTERYSTYKA I GOJENIE
CIĘTE	Powstają w wyniku działania przedmiotu o gładkim ostrzu (nóż, blacha, kosa). Brzegi są gładkie, równe, gojenie obfite. Goja się szybko.
KLUTE	Zranienie ostrym, długim i wąskim przedmiotem (np. bagnet, gwóźdź, widły). Rana wąska, gładka, głęboka. Brzegi blisko siebie. Krwawienie na zewnątrz niewielkie, ale może wystąpić wewnętrzne. Rany goją się źle.
SZARPANE	Gwałtowne, nadmierne rozciągnięcia skóry np. drutem kolczastym, piłą tarczową, haczykiem. Brzegi są nierówne, poszarpane. Krwawienie jest umiarkowane. Goja się źle, często zakażenia przyranne.
TŁUCZONE	W wyniku uderzenia tępym narzędziem np. kamień, młotek, drąg lub upadku na twarde podłoże. Brzegi są nierówne, obrzęknięte. Krwawienie niezbyt obfite, silny ból i wstrząs. Duże uszkodzenie tkanek wokół rany i zakażenia przyranne.
MIAŻDŻONE	Rodzaj rany tłuczonej tylko z większą siłą np. przejechanie przez pojazd, przysypanie ziemią, gruzem. Brzegi są nierówne, obrzęknięte, sinoczerwone. Rana zazwyczaj nie krwawi. Ogromne obrażenia wewnętrzne.
KĄSANE	Powstają po pogryzieniu przez zwierzęta. Goja się źle, zakażenia drobnoustrojami znajdującymi się również w ślinie zwierzęcej. Poszarpane tkanki w głębi rany.
POSTRZAŁOWE	Rana ma dwa otwory: wlot i wylot oraz kanał. Wlot ma brzegi gładkie i małą średnicę. Wylot duży i poszarpany. Mogą być widoczne tkanki i odłamy kostne. Rany goją się źle. <i>Ślepe</i> – brak wylotu. Pocisk w ciele. Goją się źle. <i>Styczne</i> – ma kształt rowka, przebiega w skórze płytkim kanałem. Krwawienie niezbyt obfite, goi się dobrze.
PO UKĄSZENIU PO UŻĄDLENIU	Wokół rany zasinienie, opuchlizna. Pozostaje ślad po ukąszeniu czy użądleniu.

ZAKAŻENIA PRZYRANNE:

- bakterie ropotwórcze (gronkowce, paciorkowce)
- tężec
- zgorzel gazowa
- róża przyrana
- wścieklizna

Jeśli organizm nie może opanować infekcji powstają **zakażenia ogólne**. Gdy bakterie i ich jad dostana się do krwiobiegu, mamy do czynienia z **posocznica**.

2. Apteczka pierwszej pomocy.(str. 41 podręcznik).

3. Pierwsza pomoc.

1. Przed podejściem do poszkodowanego zakładamy rękawiczki ochronne.
2. Osobę poszkodowaną układamy w odpowiedniej pozycji, czyli tak, by dostęp do rany był najlepszy.
3. Staraj się być zawsze przodem do poszkodowanego.
4. Odsłaniamy miejsce rany (rozpinamy, rozcinamy) oglądamy ranę wraz z jej otoczeniem.
5. Przed opatrywaniem ran kończyn usuwamy ozdoby.
6. Oczyszczamy otoczenie rany za pomocą suchej gazy na zewnątrz.
7. Lekkie zranienia, skaleczenia ,otarcia można przemywać czystą wodą. Nakładamy opatrunek jałowy.
8. Wybieramy sposób umocowania, zabandażowania.
9. Układamy w pozycji bezpiecznej stosownie do urazu.
10. Zadbaj o komfort psychiczny i termiczny poszkodowanej osoby.
11. Jeśli stan poszkodowanego tego wymaga, wezwij pomoc medyczną lub skonsultuj z lekarzem.

!!!!!!!

1. **Z rany nie usuwamy** znajdujących się w niej ciał obcych, gdyż możemy doprowadzić do większego krwawienie, czy uszkodzeń wewnętrznych. Ciało obce w ranie stabilizujemy.
2. **Niczym przemywać ran rozległych.**
3. **Nie dotykamy: miejsca rany, jałowego opatrunku.**
4. **Nie używamy żadnych środków odkażających.**

4. Opatrywanie ran.

Podstawowe obwoje

- Opatrunek kolisty
- Opatrunek śrubowy
- Opatrunek wężowy
- Opatrunek kłosowy

5. Podział opatrunków ze względu na technikę zakładania.

Wyróżniamy kilka rodzajów opatrunków w zależności od funkcji, jaką mają spełniać, m.in.:

- opatrunek osłaniający,
- opatrunek obłożeniowy,
- opatrunek uciskowy,
- opatrunek procowy.

Opatrunki osłaniające, tak jak ich nazwa wskazuje, stosowane są w celu osłony istniejącej rany przed czynnikami zewnętrznymi i ewentualnie zapobieżenia wyciekaniu krwi czy płynów ustrojowych z rany. Typowe zastosowanie tego typu opatrunku to ochrona przy urazie oka, urazie głowy, otarciach, poparzeniach czy złamaniach otwartych kości. **Zakładanie opatrunku** polega na przyłożeniu go do chorego miejsca i przymocowaniu za pomocą np. plastra.

Kiedy występuje ciało obce w oku, to oprócz oka, które zostało uszkodzone, trzeba zabandażować też drugie oko. W przypadku wytrzewienia, czyli wydostania się organu na zewnątrz ciała (najczęściej w wyniku działania jakiegoś ostrego narzędzia), jedyne, co można zrobić, to założyć czysty opatrunek zabezpieczony folią (gaza i obklejona ze wszystkich stron folia). W żadnym wypadku nie wolno wyciągać tego, co jest w ciele.

Opatrunki obłożeniowe to opatrunki składające się z gazy lub wacika oraz elementu usztywniającego, którego celem jest uniemożliwienie ruchu. Stosowane są one przy złamaniach kończyn, głównie złamaniu kończyny górnej lub złamaniu nogi, a także przy ranach z obecnością obcego ciała w ciele. Elementem stabilizującym może być np. deska, narta czy dwie rolki bandaża ułożone wzdłuż.

Zakładanie takiego opatrunku polega na przyłożeniu gazy do rany, podłożeniu stabilizatora i przymocowaniu ich np. za pomocą opaski elastycznej, w taki sposób, aby nie spowodować przesunięcia ciała obcego i pogłębienia rany. W przypadku, gdy ciało obce wystaje nad stabilizację, bandażuje się tak, aby go nie przyginać i nie przemieścić, co mogłoby spowodować pogłębienie urazu. Kości w przypadku złamań otwartych należy traktować jak ciała obce w ranie i stosować opatrunek obłożeniowy.

Opatrunek uciskowy wykonywany jest w celu zahamowania krwawienia z żył i tętnic. W celu założenia takiego opatrunku należy na ranę położyć gazę, a do niej przyłożyć element uciskający, np. długopis. Następnie okręcić bandażem w sposób kolisty, tak aby nie przesunąć ucisku i gazy.

Opatrunek procowy (patrz: podręcznik str. 49) stosowany jest przy urazach nosa i brody. Tego typu opatrunek zezwala na wygodne przytrzymanie gazy przy nosie, bez bandażowania całej głowy. Aby wykonać opatrunek procowy, należy przyciąć kawałek bandaża na długość ok. 10 cm dłuższą niż odległość między jednym a drugim uchem. Następnie oba końce przeciąć wzdłuż, po czym zawiązać supeł na obu końcach bandaża.

Odpowiednio przycięty bandaż zakłada się na oba ucha. Mierząc końce bandaża, należy rozciąć je wzdłuż na dwie części i zawiązać supeł dwiema końcówkami. Powinno wyjść z tego coś w rodzaju prostokąta w czterech „sznurkami” odchodzącymi z końców. Robi się z

tego coś w rodzaju procy, czyli wiąże się za uszami poszkodowanego w celu przytrzymania gazy.

6. Opatrunki medyczne

Opatrunek, oprócz osłaniania rany, może spełniać także inne funkcje. Niekiedy zawiera specjalne substancje o właściwościach przeciwbakteryjnych oraz wspomagających proces gojenia się rany. W celu **opatrzenia obrażenia** często wykorzystuje się kompresy gazowe. Generalnie, różne rodzaje opatrunków mogą mieć inne zastosowanie oraz właściwości.

Każdy rodzaj opatrunku poddawany jest sterylizacji, w celu pozbycia się wszelkich bakterii. Wyróżniamy dwa typy sterylizacji – radiacyjny i chemiczny. W sterylizacji chemicznej używa się tlenku etylenu, czyli silnie trującego gazu. Sterylizacja radiacyjna opatrunku wykorzystuje natomiast promieniowanie jonizujące. W ten sposób powstaje opatrunek jałowy.

Po zapoznaniu się z powyższym materiałem, wklej notatkę do zeszytu .

Jeśli nie masz możliwości wydruku, przepisz punkty :1 (bez tabelki),2 (wraz z !!!!!!!!!),3, 4, 5 (tylko wytłuszczenie).

Zajrzyj też do podręcznika (STR. 40-52) i uzupełnij wiadomości.

Oglądnij na YouTube wskazany filmik na podanej stronie.

<https://www.youtube.com/watch?v=mYTcm5Y8ScI&list=PLvp-FD43GkYoloshES5ts0M1HLFg5PHH-&index=3>

Zadanie domowe

1. **Zadanie obowiązkowe -Na Teams** wyślij krótki filmik , na którym przedstawisz ,jak należy wykonać opatrunek kłosowy dłoni zstępujący niepełny; (użyj bandaży elastycznej; link powyżej) oraz napisz (w Wordzie), co powinno znaleźć się w apteczce pierwszej pomocy.
2. **Jeśli masz chęci**, możesz dodatkowo zaprezentować opatrywanie urazu głowy, opatrunek nosa itp. oraz przesłać filmik na Teams.

Masz czas do 15.05. do godziny 16.00

Zadania zostaną ocenione .

Życzę dużo zdrowia! Joanna E.